

POLITECHNIKA
CZĘSTOCHOWSKA

CZESTOCHOWA
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

Korupcja

Podstawowe pojęcia i definicje

KORUPCJA, w rozumieniu ustawy, jest czyn:

/USTAWA z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, art. 1, ust. 3a/

- 1) *polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu przez jakąkolwiek osobę, bezpośrednio lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści osobie pełniącej funkcję publiczną dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;*
- 2) *polegający na żądaniu lub przyjmowaniu przez osobę pełniącą funkcję publiczną bezpośrednio, lub pośrednio, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub dla jakiejkolwiek innej osoby, lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści, w zamian za działanie lub zaniechanie działania w wykonywaniu jej funkcji;*

3) popełniany w toku działalności gospodarczej, obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na obiecywaniu, proponowaniu lub wręczaniu, bezpośrednio lub pośrednio, osobie kierującej jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującej w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści, dla niej samej lub na rzecz jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie;

4) popełniany w toku działalności gospodarczej obejmującej realizację zobowiązań względem władzy (instytucji) publicznej, polegający na żądaniu lub przyjmowaniu bezpośrednio lub pośrednio przez osobę kierującą jednostką niezaliczaną do sektora finansów publicznych lub pracującą w jakimkolwiek charakterze na rzecz takiej jednostki, jakichkolwiek nienależnych korzyści lub przyjmowaniu propozycji lub obietnicy takich korzyści dla niej samej lub dla jakiegokolwiek innej osoby, w zamian za działanie lub zaniechanie działania, które narusza jej obowiązki i stanowi społecznie szkodliwe odwzajemnienie.

Powszechne działania o charakterze korupcyjnym:

- przekupstwo (łapownictwo),
- wykorzystywanie środków budżetowych i majątku publicznego do celów prywatnych,
- płatna protekcja,
- handel wpływami,
- nieprawidłowości dot. zamówień publicznych, kontraktów, koncesji czy decyzji sądów,
- uchylanie się przed obowiązkiem celnym, podatkowym itp.,
- świadome, niezgodne z prawem dysponowanie środkami z budżetu państwa i majątkiem, który jest dobrem publicznym,
- faworyzowanie,
- nepotyzm, kumoterstwo.

Korupcja może dotyczyć wielu sfer życia, np. **korupcja urzędnicza**, korupcja polityczna, korupcja gospodarcza, korupcja sportowa. Może ona przybierać postać zachowań zabronionych odpowiednimi przepisami i zagrożonych sankcjami karnymi lub też zachowań, które nie zostały uznane jako przestępcze ale są sprzeczne z zasadami moralnymi akceptowanymi w danej społeczności.

KORUPCJA URZĘDNICZA

- sprzedajność urzędnicza
- przekupstwo
- powoływanie się na wpływy – płatna protekcja bierna
- handel wpływami – płatna protekcja czynna
- nadużycie uprawnień w celu otrzymania korzyści

SPRZEDAJNOŚĆ URZĘDNICZA (łapownictwo bierne)

- przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy
- przyjęcie korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy za zachowanie stanowiące naruszenie prawa
- uzależnienie wykonania czynności służbowej od otrzymania korzyści albo jej obietnicy
- żądaniu korzyści majątkowej lub osobistej albo jej obietnicy

Sprawcą przestępstwa sprzedajności urzędniczej może być tylko osoba pełniąca funkcję publiczną.

PRZEKUPSTWO (łapownictwo czynne)

- umyślne udzielanie lub obiecywanie udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnieniem tej funkcji.

Sprawcą przestępstwa przekupstwa może być każdy.

PŁATNA PROTEKCJA BIERNA (powoływanie się na wpływy)

Sprawcą płatnej protekcji biernej jest każdy, “kto powołując się na wpływy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi albo wywołującymi przekonanie innej osoby lub utwierdzającej ją w przekonaniu o istnieniu takich wpływów, podejmuje się pośrednictwa w załatwieniu sprawy w zamian za korzyść majątkową lub osobistą albo jej obietnicę” . Dla zaistnienia tego przestępstwa nie jest istotne czy sprawca wpływy posiada i czy faktycznie podjął się pośrednictwa.

PŁATNA PROTEKCJA CZYNNA (handel wpływami)

Sprawcą płatnej protekcji czynnej jest każdy, kto udziela albo obiecuje udzielić korzyści majątkowej lub osobistej w zamian za pośrednictwo w załatwieniu sprawy w instytucji państwowej, samorządowej, organizacji międzynarodowej albo krajowej lub w zagranicznej jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, polegające na bezprawnym wywarciu wpływu na decyzję, działanie lub zaniechanie osoby pełniącej funkcję publiczną.

NADUŻYCIĘ WŁADZY PUBLICZNEJ

Funkcjonariusz publiczny może przekroczyć swoje uprawnienia albo nie dopełnić obowiązku działając na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej.

*„Zawsze wtedy gdy ktoś wykorzystuje swoją funkcję lub pozycję by zaspokoić czyjeś oczekiwania, a w zamian za to otrzymuje jakieś nienależne korzyści, mamy do czynienia z korupcją. W szczególności dotyczy to **funkcjonariuszy publicznych i osób zawiadujących środkami publicznymi.**”*

*„Korupcja ma miejsce wówczas gdy ktoś chce osiągnąć dla siebie jakiś cel i obiecuje, proponuje lub wręcza korzyść majątkową, osobistą lub inną osobie, która piastuje **funkcje publiczne** lub gospodarcze po to by cel ten uzyskać. Nie jest ważne czy proceder ten odbywa się osobiście, czy z pomocą pośredników.”*

Źródło:

<http://www.antykorupcja.gov.pl/ak/archiwum-mswia/poradnik-antykorupcyjn>

KORZYŚĆ MAJĄTKOWA w sensie przedmiotu łapówki:

- to zysk otrzymany w zakresie dóbr materialnych,
- korzyść, której wartość można wyrazić w pieniądzu oraz gdy za pomocą tej korzyści można dojść do zaspokojenia potrzeby materialnej.

/Korzyść majątkowa obejmuje nie tylko zwiększenie aktywów majątkowych, lecz także zmniejszenie pasywów. Korzyść majątkową stanowią rzeczy, świadczenia, prawa majątkowe, których wartość można wyrazić w pieniądzu np. darowizna, zwolnienie z długu, zawarcie korzystnej umowy, wygranie przetargu, pożyczka udzielona na korzystnych warunkach, lub obniżka przy zakupie pewnych dóbr./

W kodeksie karnym nie ma wskazanej minimalnej wartości prezentu albo łapówki.

KORZYŚĆ OSOBISTA

- to taka, której w prosty sposób nie można przeliczyć na wartość pieniądza (nie jest to korzyść majątkowa, której otrzymanie zaspokaja określone potrzeby).
- często w praktyce, korzyść osobista bezpośrednio łączy się z korzyścią materialną - niektóre korzyści zaspokajają zarówno potrzeby materialne, jak i niematerialne.

/Przykłady korzyści osobistych: awans w pracy lub przyjęcie do pracy, bezpłatny wyjazd na wczasy, odznaczenie orderem, wyuczenie zawodu, ograniczenie obowiązków zawodowych, przyjęcie na praktykę, wysłanie na zagraniczne stypendium, wykreowanie korzystnego wizerunku w mediach, przyspieszenie wykonania operacji, kontakty seksualne./

***Korzyścią majątkową lub osobistą jest korzyść zarówno dla siebie, jak i dla kogo innego.
(Art. 115 § 4 Kodeksu Karnego).***

PRZYJĘCIE KORZYŚCI

- polega na wzięciu w posiadanie, odebraniu itp. tego, co druga strona transakcji daje,
- może przybrać postać materialną (np. banknoty wręczone do rąk) albo niematerialną (np. przelew bankowy, operacje finansowe).

UDZIELENIE KORZYŚCI

- polega na dostarczeniu jej w jakikolwiek sposób osobie pełniącej funkcję publiczną w związku z pełnioną przez nią funkcją.

Korzyść majątkowa lub osobista może być udzielona sprawcy przestępstwa korupcyjnego lub na rzecz kogo innego - członka rodziny lub innej osoby przez niego wskazanej.

Przyjęcie korzyści oznacza że przestępstwo zostało dokonane. Osoby publicznej z odpowiedzialności karnej za przyjęcie korzyści nie zwalnia nawet zwrócenie jej w tym samym dniu.

OBIETNICA

- zapewnienie zrobienia, załatwienia, wręczenia czegoś komuś

Obietnica korzyści majątkowej lub osobistej polega na tym, że osoba obdarowywana oczekuje na tę korzyść. Przyjęła propozycję, zaakceptowała ją i czeka na realizację.

PRZYJĘCIE OBIETNICY

- przyjęcie obietnicy korzyści majątkowej lub osobistej polega na zaakceptowaniu przez sprawcę przyrzeczenia udzielenia którejkolwiek z tych korzyści dla siebie lub osoby wskazanej,
- przyjęcie obietnicy udzielenia korzyści należy rozumieć jako akceptację wyrażoną w dowolnej formie (np. skinienie głową)

OSOBA PEŁNIĄCA FUNKCJĘ PUBLICZNĄ

Art. 115 § 19 Kodeksu Karnego

Osobą pełniącą funkcję publiczną jest funkcjonariusz publiczny, członek organu samorządowego, osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej dysponującej środkami publicznymi, chyba że wykonuje wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba, której uprawnienia i obowiązki w zakresie działalności publicznej są określone lub uznane przez ustawę lub wiążącą Rzeczpospolitą Polską umowę międzynarodową.

FUNKCJONARIUSZ PUBLICZNY

Art. 115 § 13 Kodeksu Karnego

Funkcjonariuszem publicznym jest:

- 1) Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) poseł, senator, radny;
- 2a) poseł do Parlamentu Europejskiego;
- 3) sędzia, ławnik, prokurator, funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego, notariusz, komornik, kurator sądowy, syndyk, nadzorca sądowy i zarządca, osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy;
- 4) osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych;
- 5) osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe;

- 6) osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej;
- 7) funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej;
- 8) osoba pełniąca czynną służbę wojskową, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie;
- 9) pracownik międzynarodowego trybunału karnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe.

CZYNNOŚĆ SŁUŻBOWA

- czynność mieszcząca się w granicach uprawnień i obowiązków osoby pełniącej funkcję publiczną.

UZALEŻNIENIE WYKONANIA CZYNNOŚCI SŁUŻBOWEJ OD OTRZYMANIA KORZYŚCI ALBO JEJ OBIETNICY

- zrozumiałe przekazanie informacji, że czynność zostanie wykonana, wówczas gdy korzyść zostanie przekazana osobie pełniącej funkcję publiczną lub też zostanie jej przekazana obietnica otrzymania korzyści.
- stanowczym, zdecydowanym lub kategorycznym żądaniu czegoś przez osobę pełniącą funkcję publiczną.

ŻĄDANIE KORZYŚCI

- stanowcze, zdecydowane lub kategoryczne żądanie czegoś przez osobę pełniącą funkcję publiczną.

Żądanie może się pojawić w każdej fazie dokonywania czynności służbowej – przed, po i w trakcie.

ZWIĄZEK Z PEŁNIENIEM FUNKCJI PUBLICZNEJ

- związek jest stosunkiem pomiędzy zachowaniem korupcyjnym, a pełnieniem funkcji publicznej.
- nie musi dotyczyć konkretnej decyzji w sprawie,
- może też polegać na zapewnieniu sobie przychylności osoby pełniącej funkcję publiczną, na którą liczy udzielający korzyści w przyszłości.

ŹRÓDŁO:

Materiały szkoleniowe CBA: *Korupcja w administracji publicznej* , https://szkolenia-antykorupcyjne.edu.pl/4ses/servlet/MainServlet?method=lms.training.TrainingDetails&display=current&id_training=100000000365&back=core.start.registered

Materiały szkoleniowe MNiSW: *Przeciwdziałanie zjawiskom korupcyjnym w obszarze szkolnictwa wyższego*, Warszawa, 13 listopada 2019 roku

Wydawnictwa CBA: <http://www.antykorupcja.gov.pl/ak/wydawnictwa-cba>

Poradnik antykorupcyjny: <http://www.antykorupcja.gov.pl/ak/archiwum-mswia/poradnik-antykorupcyjn>

Ustawa z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym:

http://bip.cba.gov.pl/ftp/prawo/ustawa_o_CBA_2017.pdf ;

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf>

Kodeks karny:

<http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970880553/U/D19970553Lj.pdf>